

KRISTUS, ZÁKON A EVANJELIUM

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ Rim 7,7–12; 5Moj 30,15–20; Mat 7,24–27; Sk 10,34.35;
Ján 15,10; Ef 2,1

ZÁKLADNÝ TEXT

Zákon bol totiž daný skrze Mojžiša, no milosť a pravda prišli skrze Ježiša Krista. (Ján 1,17)

Takmer storočie pred Kristom napísal rímsky básnik Lucretius epickú skladbu *O pôvode vecí* (De rerum natura), ktorá bola dlho zabudnutá a našla sa až v stredoveku. Hoci Lucretia často obviňovali z toho, že je ateistom, vo svojom diele nikde neodmietol existenciu bohov. Lucretius len tvrdil, že bohovia nezasahujú do behu tohto sveta, nemajú záujem o nič z toho, čo sa týka ľudí, už len z prostého dôvodu, že sú bohmi.

Biblia tvrdí pravý opak: Existuje jeden Boh a ten sa vrúcne zaujíma o to, čo sa deje na našej planéte. Boží záujem o ľudstvo je možné ilustrovať na jeho zákone (ktorý nám ukazuje, ako žiť) a na jeho milosti (keď Boh prináša riešenie nášho prestúpenia zákona a chce nás zachrániť). Hoci zákon a milosť sú často dávané do protikladu, v skutočnosti sú neoddeliteľne prepojené. A aj keď zákon a milosť fungujú rozdielne, spoločne zjavujú, že spravodlivosť napokon zvíťazí nad hriechom. Boží zákon a Božia milosť sú mocným svedectvom o jeho láske k ľudstvu a jeho túžbe zachrániť nás pre svoje večné kráľovstvo.

HRIECH A ZÁKON

Čo teda povieme? Je zákon hriechom? Určite nie. Ale hriech som nepoznal; poznal som ho len pomocou zákona. Lebo žiadostivosť by som nebol poznal, keby zákon nebol povedal: Nepožiadáš! Hriech sa však chopil príležitosti a skrze prikázanie vzbudil vo mne všelijakú žiadostivosť. Lebo bez zákona je hriech mŕtvy. Ja som však kedysi žil bez zákona, ale keď prišlo prikázanie, hriech ožil. Ja som však zomrel a ukázalo sa, že prikázanie, ktoré má viesť k životu, prinieslo mi smrť. Lebo keď sa hriech chopil príležitosti, oklamal ma pomocou prikázania a tým ma usmrtil. A tak zákon je svätý, aj prikázanie je sväté, spravodlivé a dobré. (Rim 7,7–12)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si text Rim 7,7–12. Čo tu podľa teba apoštol Pavol hovorí o vzťahu medzi hriechom a zákonom? Ako rozumieš jeho otázku: „Je zákon hriechom?“ Apoštol Pavol dáva zákon a hriech do takej úzkej súvislosti, ktorá ho vedie k spomínanej rečnickej otázke: „Je zákon hriechom?“ Odpoveď znie samozrejme *nie*. Pavol na záver tejto časti hovorí: „A tak zákon je svätý, aj prikázanie je sväté, spravodlivé a dobré.“ (Rim 7,12) Spôsob, akým túto myšlienku uvádza, naznačuje Pavlov záver: So zákonom je všetko v poriadku, nie je zlý, nie je hriechom, naopak, je svätý a dokonalý.

Pavlov argument môžeme pripodobniť vzťahu medzi trestným zákonom a zločinom (trestným činom). Zločinom je niečo len v prípade, že to za zločin označí trestný zákon. V jednej krajine sa môžeme dostať do väzenia za konanie, ktoré je v inej krajine zákonné. Dôvodom je, že kým v jednej krajine je také konanie nelegálne, v druhej je považované za legálne. Ide o ten istý čin, ale s dvomi rôznymi dôsledkami. Čo je príčinou týchto rozdielností? Rôzne zákony.

Je dôležité si uvedomiť aj to, že keď je niečo definované zákonom ako legálne, nemusí to ešte znamenať, že je to dobré a správne. Počas druhej svetovej vojny zákon zakazoval ukrývať Židov. Bolo to jasne vymedzené zákonom, ale nebolo to správne. V prípade Božieho zákona si však môžeme byť istí, že jeho nariadenia sú správne. Zrkadlia totiž Boží milujúci charakter. Rovnako je to aj v prípade Pavlových slov, že zákon je svätý a dobrý. Ako inak by to mohlo byť, keď vezmeme do úvahy, kto je pôvodcom zákona?

Odôvodnenosť niektorých prikázaní Božieho zákona je zrejماً a vládne pri nich všeobecný konsenzus (vraždy či krádeže sú odmietané vo väčšine kultúr). Ďalšie prikázania však môžu vyvolávať diskusiu. Čo by na žiadostivosti malo byť také zlé? To je jasnou ukážkou toho, že práve zákon nám ukazuje, čo je hriech. Na základe zákona vieme, že žiadostivosť, cudzoložstvo, ale napríklad aj modlárstvo, sú zlé. To je možno jeden z dôvodov, prečo apoštol Pavol v Rim 7,7 odôvodňuje dôležitosť zákona práve príkazom „Nepožiadáš...“ (ktorý tvorí základ 9. a 10. prikázania).

APLIKÁCIA

- Ktoré z prikázaní Desatora najviac poukazujú na tvoj hriech? Ako si môžeš byť istý Božím odpustením?

ZÁKON A IZRAEL

Pozri, dnes som ti predložil život a dobro, smrť a zlo. Keď ti dnes prikazujem, aby si miloval Hospodina, svojho Boha, aby si chodil po jeho cestách a zachovával jeho príkazy, ustanovenia a právne predpisy, potom budeš žiť a rozmnožíš sa. Hospodin, tvoj Boh, ťa bude požehnávať v krajine, ktorú ideš obsadiť. Ak sa ti však srdce odvráti a nebudeš poslúchať, ak sa dáš zviest, ak sa budeš klaňať iným bohom a budeš im slúžiť, dnes vám oznamujem, že určite zahyniete, nebudete dlho žiť v krajine, do ktorej sa uberáš a ktorú ideš po prechode cez Jordán obsadiť. (5Moj 30,15–18)

Darovanie zákona Izraelitom bolo mimoriadnym činom. Boh pripomenul Mojžišovi – tesne predtým, ako daroval svoj zákon Izraelitom – že sa majú stať „kráľovstvom kňazov, svätým národom“ (2Moj 19,6). Spomedzi všetkých národov Boh zjavil svoj zákon práve Izraelitom (Rim 9,4). Zákon nemal byť pre ľudí bremenom, ale nástrojom, prostredníctvom ktorého mal vyvolený národ zjaviť svetu morálny základ Božej vlády. Izrael mal byť Božím spolupracovníkom v misii celosvetovej evanjelizácie a Boží zákon mal byť rozlišujúcim znakom Božích vyslancov.

Aký je podľa 5Moj 30,15–20 vzťah medzi zákonom a zaslúbením, ktoré bolo dané Abrahámovi, Izákovi a Jákobovi? Ešte dôležitejšia je otázka, ako sa tieto princípy vzťahujú na nás, ktorí žijeme pod novou zmluvou? Pozri aj Mat 7,24–27.

Boh si vyvolil Izrael, aby ho predstavoval. Izraeliti mali byť ľuďmi, prostredníctvom ktorých národy dostanú požehnanie zaslúbené Abrahámovi, Izákovi a Jákobovi. Požehnanie však neboli automatické. Ako vyvolený národ mal Izrael kráčať v súlade s Božou vôľou. Mojžiš jasne ukázal, že život a prosperita prídu k ľuďom iba vtedy, ak zachovávajú Božie „príkazy, ustanovenia a právne predpisy“ (5Moj 30,15–16).

Keď sa pozrieme na mnohé príbehy vzbury, ktoré sú čiernymi mračnami na histórii Izraela, môžeme povedať, že Izrael ako národ zlyhával a nežil podľa podmienok zmluvy. Nesmieme však zabudnúť, že „všetci zhrešili a nemajú Božiu slávu“ (Rim 3,23). Žiadny národ na zemi nenaplnil Božiu vôľu. Dokonca aj v nedávnej minulosti boli národy, ktoré vyhlasovali, že sú kresťanské, a pritom nesprávne predstavili Boha presadzovaním vojny, predsudkami a útlakom.

- **Ako na základe tvojej vlastnej skúsenosti súvisí poslušnosť s vierou? Ako ovplyvňuje poslušnosť tvoju vieru? A aký vplyv má na ňu to, keď sa rozhodneš konať v protiklade s Božím ideálom? Ako môže poslušnosť posilniť tvoju vieru?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

ZÁKON A NÁRODY

Peter sa teda ujal slova a povedal: Naozaj poznávam, že Boh nikoho neuprednostňuje, ale v každom národe mu je milý ten, kto sa ho bojí a koná spravodlivo. (Sk 10,34.35)

On z jedného stvoril celé ľudské pokolenie, aby obývalo celý povrch zeme, vymedzil ľuďom čas a hranice bývania, aby hľadali Boha, či by ho nejakou nenahmatali a nenašli, hoci od nikoho z nás nie je ďaleko. (Sk 17,26.27)

Lebo jeho neviditeľnú skutočnosť, jeho večnú moc a božstvo možno od stvorenia sveta poznávať uvažovaním zo stvorených vecí. (Rim 1,20)

Keď teda pohanovia, ktorí nemajú zákon, od prírody konajú, čo žiada zákon, aj keď nemajú zákon, sami sú si zákonom. (Rim 1,20)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si Sk 10,34.35; 17,26.27; Rim 1,20; 2,14. Aká hlavná myšlienka spája tieto texty?

Napriek chybám, ktorých sa Izraeliti dopustili, Boh nenechal ľudí v iných národoch bez svedectva. Tí, ktorí nemali prednosť dostať sa k Božiemu písanému posolstvu, dostali Božie posolstvá prostredníctvom zjavenia Boha v stvorení (Rim 1,20). Božia kniha prírody obsahuje dostatok informácií na to, aby nasmerovala človeka k Bohu.

Boh do každého človeka vložil určitú mieru túžby po duchovných veciach. Podľa apoštola Pavla tí, ktorí vnímajú pôsobenie Božieho Ducha vo svojom vnútri, túžia ho nájsť (Sk 17,27). Mnohí ľudia cítia vo svojom živote prázdnotu, ktorú nič na tomto svete – sláva, moc, peniaze ani sex – nemôže zaplniť. To je posolstvom knihy Kazateľ. Prázdnota a nespokojnosť často vedú ľudí k túžbe nájsť čosi viac, niečo, čo presahuje ich každodennú existenciu. Sú priťahovaní k zjavenej pravde vo svojej túžbe po naplnení duchovných potrieb a prázdnoty vo svojich dušiach.

Či je Božia vôľa človeku zjavená prostredníctvom Písma, alebo prostredníctvom prírody, je zodpovedný za to, aby podľa nej žil. Pravda je pravdou, bez ohľadu na spôsob, akým bola sprostredkovaná. Tí, ktorí potláčajú pravdu, pocití Boží hnev (Rim 1,18). Hoci mnohí ľudia nemajú prístup k Biblii alebo nepoznajú Desatoro, Boh ich bude brať na zodpovednosť za časť pravdy, ktorá im bola zjavená. Napokon bude každý súdený a meradlom spravodlivosti bude zákon: buď zákon, ktorý Boh zjavil prostredníctvom proroka Mojžiša, alebo tým, ktorí nepoznajú Boží napísaný zákon, prostredníctvom zákona svedomia, ktorý sa rozvíja počúvaním Božieho hlasu zaznievajúceho v prírode.

APLIKÁCIA

- Pripomeň si rôzne sklamania, ktoré si prežil. Ako ti pomohli uvedomiť si, aké nedôveryhodné a neuspokojujúce sú veci tohto sveta? Ako ti prežitá sklamania môžu pomôcť pochopiť, na čom v skutočnosti záleží?

MILOŠŤ A PRAVDA

Z jeho plnosti sme my všetci prijali, milosť za milosťou. Zákon bol totiž daný skrze Mojžiša, no milosť a pravda prišli skrze Ježiša Krista. Boha nikto nikdy nevidel. Jednorodný Syn, Boh, ktorý je v lone Otca, nám ho zjavil. (Ján 1,16–18)

Ján zhrnul dejiny spasenia do jedného verša: „Zákon bol totiž daný skrze Mojžiša, no milosť a pravda prišli skrze Ježiša Krista.“ (Ján 1,17) Pre Adamov hriech je celé ľudstvo zasiahnuté kľatbou hriechu. Kľatba je zosilnená tým, že žiadny potomok človeka, okrem Ježiša, nebol oslobodený od hriešnych sklonov. Boh preto vybral ľudí, ktorým zjavil svoj zákon. Jeho cieľom bolo, aby tento vyvolený národ bol svetlom pre ostatné národy. Boh nedal zákon Izraelitom ako prostriedok spasenia, ale ako neustálu pripomienku ich potreby spasenia. Čo ti texty Fil 2,8; Ján 15,10 a Matúš 26,39 hovoria o tom, aký život žil Ježiš?

Keď prvý Adam neposlúchol priamy Boží príkaz, uviedol celý svet do zmätku a otroctva. Druhý Adam, Ježiš, prišiel zachrániť svet z otroctva, do ktorého ho prvý Adam priviedol. Keď Ježiš kráčal po tejto zemi, dobrovoľne podriadil svoju vôľu svojmu Otcovi a rozhodol sa nehrešiť. Na rozdiel od prvého Adama, ktorý priniesol odsúdenie a klamstvo na tento svet, Ježiš priniesol *milosť a pravdu*. Milosť a pravda nenahradili zákon. Ježiš ukázal, prečo samotný zákon nestačil na zabezpečenie spasenia. Pravda, ktorú Ježiš priniesol, nám pomohla lepšie pochopiť podstatu milosti.

Prečítaj si Rim 6,23 a Ef 2,8. V čom podľa týchto textov spočíva podstata milosti, ktorá má svoj pôvod v Ježišovi? Akým spôsobom Ježiš prináša ľuďom milosť?

Grécke slovo, ktoré sa prekladá ako „milosť“ (charis), môže znamenať aj „dar“ a súvisí s výrazom pre radosť (chara). Dar, ktorý Ježiš dáva ľuďom, je večný život. Milosť sa prejavuje ako prítomnosť Krista v živote človeka. Umožňuje jednotlivcom podieľať sa na spravodlivosti, ktorú vyžaduje zákon. Pavol hovorí, že odsúdením hriechu v tele Ježiš umožnil, „aby sa splnila požiadavka zákona v nás, ktorí žijeme nie podľa tela, ale podľa Ducha.“ (Rim 8,4) Milosť nás oslobodzuje od odsúdenia zákonom, ale tiež nás zmocňuje, aby sme mohli tento zákon zachovávať tak, ako sme povolani.

- **Akú súvislosť vidíš medzi milosťou a pravdou? Ako ti pomáha Ježišov život, smrť a vzkriesenie pochopiť hĺbku Božej milosti?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

ZÁKON A EVANJELIUM

Veď ja sa nehanbím za evanjelium, lebo ono je Božou mocou na spásu pre každého veriaceho, najprv Žida, potom Gréka. Pretože v ňom sa zjavuje Božia spravodlivosť z viery pre vieru, ako je napísané: Ten, čo je z viery spravodlivý, bude žiť. (Rim 1,16.17)

Lebo podľa vnútorného človeka s radosťou súhlasím s Božím zákonom, ale vo svojich údoch vidím iný zákon, ktorý bojuje proti zákonu môjho rozumu a drží ma v zajatí zákona hriechu, ktorý je v mojich údoch. Ja úbohý človek! Kto ma vytrhne z tohto tela smrti? Jedine Bohu nech je vďaka skrze Ježiša Krista, nášho Pána. A tak teda ja sám svojím rozumom slúžim Božiemu zákonu, ale telom zákonu hriechu. A tak teraz už nejestvuje odsúdenie pre tých, čo sú v Kristovi Ježišovi. Veď zákon životodarného Ducha v Kristovi Ježišovi ťa oslobodil od zákona hriechu a smrti. (Rim 7,22–8,2)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Bez ohľadu na to, aký „dobrý“ je náš život, nikto nemôže uniknúť neustálym pripomienkam hriechu. Šťastie je vždy napokon prerušené nejakou katastrofou, chorobou alebo smrťou. Na osobnej úrovni sú pocity duchovného bezpečia často spochybnené spomienkami na minulé hriechy, alebo dokonca (čo je ešte horšie) túžbou znovu zhrešiť.

Ako texty Rim 6,23; 7,24 a Ef 2,1 opisujú vplyv hriechu?

Človek, ktorý žije v hriechu a v nespravodlivosti, je iba „kráčajúcim mŕtvym“, ktorý čaká na to, kedy posledný raz vydýchne. Keď apoštol Pavol hodnotí stav človeka, v zúfalstve zvolá: „Ja úbohý človek! Kto ma vytrhne z tohto tela smrti?“ (Rim 7,24) Je to volanie o vyslobodenie z nespravodlivosti. Apoštol Pavol rýchlo uvádza veci na pravú mieru: vyslobodenie prichádza prostredníctvom Ježiša Krista (Rim 7,25).

Toto je evanjelium. Dobrá správa je, že my, ktorí sme boli uväznení v hriechu a nespravodlivosti, môžeme byť prikrytí Kristovou spravodlivosťou. Evanjelium nám zaručuje, že môžeme uniknúť odsúdeniu zákona. Keď sme v Kristovi, nikto a nič nás nemôže odsúdiť (Rim 8,1).

Keď apoštol Pavol písal kresťanom v Ríme, príbeh o Ježišovej smrti bol v Rímskej ríši stále veľmi živo prítomný. Tí, ktorí ho počuli, si uvedomovali, že to, ako Ježiš zomrel, bolo škandalózne. Ľudia, ktorým ukrižovali nejakého člena rodiny, často žili v hanbe a ponížení. Pavol a kresťania však chápali, že Kristova *hanebná* smrť bola najmocnejšou udalosťou v dejinách ľudstva. Preto Pavol vyhlasuje: „Veď ja sa nehanbím za evanjelium, lebo ono je Božou mocou na spásu pre každého veriaceho...“ (Rim 1,16) Stredobodom evanjelia je nádherné zaslúbenie, že smrť napokon nebude mať posledné slovo a že tí, ktorých Ježiš zachráni, budú naveky žiť na novej zemi.

APLIKÁCIA

- Mnoho ľudí verí, že život nemá zmysel, lebo sa vždy končí smrťou, a preto nič, čo robíme, nemá z dlhodobého pohľadu zmysel. S takouto logikou sa ťažko argumentuje. Ak by všetko, čo sme kedy urobili a každý človek, ktorého sme kedy ovplyvnili, bolo navždy zabudnuté a stratené, aký by bol potom zmysel života?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

„Nech je každému zreteľne jasné, že nemôžeme urobiť nič preto, aby sme vlastnými skutkami ovplyvnili svoje postavenie pred Bohom či jeho ochotu obdarovať nás. Ak by si na základe viery a skutkov mohol ktokoľvek zadovažiť spasenie, potom by sa Stvoriteľ dostal do úlohy akéhosi dlžníka. Tu sa otvára veľký priestor pre prijatie klamstva ako pravdy. Ak by si ktokoľvek mohol svojím konaním zabezpečiť spasenie, bol by v rovnakej pozícii, ako keď katolícky veriaci koná uložené skutky pokánia za svoje hriechy. Spasenie sa vtedy stáva akoby niečím, čo si zaslúžime, podobne ako keď si prácou zarobíme svoju mzdu. Ak si však človek žiadnym svojím dobrým konaním nemôže zaslúžiť spasenie, potom je všetko postavené na milosti. Spasenie človek prijíma ako hriešnik, ktorý prijal Ježiša a verí v neho. Spasenie je dar, za ktorý sa nemusí platiť. Nemožno pochybovať o tom, že sme ospravedlnení jedine vierou. Všetky spory sa skončia v momente, keď si uvedomíme, že zásluhu spočívajúce v dobrých skutkoch nemôžu padnutému človeku žiadnym spôsobom zabezpečiť večný život.“ (Viera a skutky, 19.20)

MYŠLIENKY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Uvažuj nad piatkovým citátom. Premýšľaj o nádherných pravdách plných nádeje aj pre tých najhorších hriešnikov. Ako sa môžu tieto zaslúbenia stať súčasťou tvojho každodenného života?
2. Aj keď Boh dal svoj zákon Izraelu prostredníctvom Mojžiša, Biblia ukazuje, že Boh používa aj iné spôsoby na zjavenie svojej vôle ľuďom, ktorí nemajú prístup k písanému zjaveniu (pozri napr. Rim 1,20; 2,14; Sk 17,26.27). Ak Boh hovorí ku všetkým ľuďom, aký je potom význam misionárov a evanjelistov?
3. Text Ján 1,17 ukazuje, že „pravda a milosť“ majú svoj pôvod v Ježišovi Kristovi. Pri čítaní tohto textu dáva mnoho ľudí „pravdu a milosť“ do protikladu so zákonom. Prečo je takýto protiklad nesprávny? Akým spôsobom zákon a „pravda a milosť“ spolupôsobia na zjavení Božieho charakteru?
4. V románe „Besy“, ktorý napísal ruský spisovateľ Fiodor Michajlovič Dostojevskij, vystupuje premýšľavý ateista menom Kirillov. Veľmi vážne uvažuje nad tým, prečo nespácha samovraždu oveľa viac ľudí. Ako ateista nemôže pochopiť, prečo chcú ľudia žiť život, ktorý nemá zmysel a ktorý je často plný bolesti. Zamyslíte sa nad logikou takéhoto uvažovania. Akú zmenu môže do takéhoto myslenia priniesť pochopenie Božej lásky a nádeje?